

INFORMACIJA

o realizaciji obaveza koje proizilaze iz Izvještaja o četvrtom krugu uzajamne evaluacije (procjene) sistema za sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma Crne Gore, sačinjenog od strane MONEYVAL-a (Komitet eksperata Savjeta Evrope za procjenu mjera u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma).

Na 47. plenarnoj sjednici Komiteta MONEYVAL, koja je održana u Strazburu, u periodu od 14-17. aprila 2015. godine, usvojen je Izvještaj o četvrtom krugu procjene sistema za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma Crne Gore.

Evaluacija se zasniva na platformi FATF preporuka, odnosno usklađenosti sistema zemlje koja se procjenjuje sa pomenutim preporukama. U tom kontekstu, vrši se analiza zakonodavstva cjelokupnog sistema, kao i praksa, odnosno rezultati primjene pomenutih zakonodavnih okvira. Princip procjene se zasniva na posjeti tima eksperata Moneyval, Savjet Evrope, koji čine stručnjaci iz različitih oblasti – pravosuđe, finansija i izvršnih organa. Osim njih, tim sačinjavaju i predstavnici Sekretarijata Moneyval.

Evaluaciona posjeta eksperata je izvršena u periodu od 03.- 08.03.2014 godine, nakon koje su eksperti sačinili izvještaj koji je, u formi nacrt, dostavljen sredinom decembra 2014. na davanje komentara. Tokom posjete, evaluatori su imali intenzivne sastanke sa predstavnicima državnih institucija i organa, kao i sa predstavnicima privatnog sektora, uključenim u sistem sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Imajući kao polaznu osnovu popunjeni upitnik koji im je dostavljen prije dolaska u evaluacionu posjetu, kao i dokumentaciju i statističke pokazatelje funkcionisanja pomenutog sistema, evaluatori su održali sastanke sa licima koja su ispred svojih institucija/organa bili imenovani za te potrebe.

Evaluacija je zasnovana na zakonima, propisima i drugim materijalima obezbijeđenim od strane Crne Gore, kao i informacijama prikupljenim od strane tima za evaluaciju, koji se sastao sa zvaničnicima i predstavnicima relevantnih državnih organa i privatnog sektora tokom posjete Crnoj Gori. Pored zakonodavnog okvira, sagledani su i institucionalni okvir, regulatorni i drugi sistemi za sprječavanje pranja novca (ML) i finansiranja terorizma (FT) kroz finansijske i nefinansijske institucije i profesije (DNFBPs). Takođe su ispitani kapaciteti, kao i sprovođenje i efikasnost navedenih sistema.

Konačan izvještaj, koji je od strane evaluatora dostavljen u februaru mjesecu tekuće godine, dao je detaljan pregled stanja sistema SPN/FT, s aspekta uskladenosti sa FATF preporukama. Analizom svake FATF preporuke, kao i nivoa usklađenosti sa

datum preporukom, određen je rang i ocjena same usklađenosti. Što je niži nivo usklađenosti, to je i veći broj ekspertskih preporuka koje treba usvojiti i po njima postupati. Krajnji cilj je povećanje ocjene, do nivoa potpune usklađenosti.

Dakle, u Izvještaju su sumirane glavne mjere za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma (SPN/FT), koje su bile na snazi u Crnoj Gori u vrijeme vršenja četvrtog kruga evaluacije, kao i za period neposredno nakon evaluacije. U njemu su opisane i analizirane navedene mjere i date preporuke o tome kako ojačati određene aspekte sistema.

Ključni zaključci izdvojeni iz Izvještaja su:

1. Krivično djelo pranja novca uglavnom je usklađeno sa Bečkom konvencijom i Palermo Konvencijom, a postoje i odredbe koje se bave odgovornošću u pravnih lica. Organi nijesu bili veoma efikasni u obezbjeđivanju osuđujućih presuda u slučajevima pranja novca.
2. Krivično djelo finansiranja terorizma sada se odnosi i na finansiranje pojedinaca i terorističkih organizacija koji imaju za cilj izvršenje terorističkog djela, bez obzira da li je samo djelo izvršeno. Međutim i dalje postoje tehnički nedostaci, naročito u odnosu na radnje koje predstavljaju krivično djelo na način koji je definisan konvencijama i protokolima, navedenim u aneksu Konvencije o suzbijanju finansiranja terorizma.
3. Pravni okvir kojim se uređuju oduzimanje imovine i privremene mjere, još uvijek nije dovoljno sveobuhvatan. Bilo je veoma malo slučajeva u kojima je imovina privremeno i/ili trajno oduzeta u slučajevima pranja novca, dok slučajeva kada su u pitanju krivična djela za generisanje prihoda i finansiranje terorizma nije bilo uopšte.
4. Ne postoje posebni zakoni i procedure za zamrzavanje terorističkih sredstava ili drugih sredstava određenih lica navedenih u Rezolucijama UNSCR 1267 i 1373. Nije bilo slučajeva zamrzavanja terorističkih sredstava u Crnoj Gori.
5. Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma (USPNFT) je finansijsko-obavještajna služba (FOS) administrativnog tipa, sa istim pravnim osnovom za prijem, analizu i proslijeđivanje izvještaja o sumnjivim transakcijama (STR) i drugim, sličnim informacijama i podacima. USPNFT ima dovoljnu operativnu nezavisnost i samostalnost. Zaposleni u USPNFT obavljaju svoje funkcije profesionalno. Pokrenuta su određena pitanja u vezi sa djelotvornošću kada su u pitanju analitički procesi i proces izvještavanja u USPNFT. Evidentirana je velika fluktuacija kadra, koju bi trebalo spriječiti na način da se povećaju plate zaposlenima. Takođe, trebalo bi omogućiti popunjavanje svih planiranih radnih mjesta, kako bi se omogućilo pravilno raspoređivanje radnih zadataka na sve zaposlene.
6. Organi za sprovođenje zakona imaju sva neophodna ovlaštenja za vođenje istraga u slučajevima pranja novca/finansiranja terorizma. Ipak, ne postoji konkretna politika sprovođenja zakona kojom bi se proaktivno istraživali ovi

služajevi. Broj istraga u služajevima pranja novca je veoma mali. Nije bilo istraga u služajevima finansiranja terorizma.

7. Uprava carina povremeno dostavlja informacije USPNT o prijavljivanju gotovine i sumnjama u pranje novca/finansiranje terorizma, međutim, lažno prijavljivanje i neprijavljivanje se rijetko identifikuju. Uprava carina nema ovlaštenja da zaustavi ili ograniči unos/iznos gotovog novca ili instrumenata prenosivih na donosioca, radi utvrđivanja osnova sumnje u pranje novca/finansiranje terorizma.
8. Crnogorski organi su preduzeli određene mjere za revidiranje jednog broja preventivnih zahtjeva u odnosu na ranije evaluacije. Međutim, i dalje postoje značajni nedostaci u odnosu na neophodne zahtjeve za pregled i praćenje klijenata (CDD mjere) i Politički eksponiranih lica (PEP). Za finansijski sektor je utvrđeno da posjeduju adekvatno znanje u vezi preventivnih mjera. Međutim, identifikovani su problemi u odnosu na identifikaciju povlašćenih vlasnika. Svijest o preventivnim mjerama kod ne-finansijskih institucija i profesija koje su zakonom definisane kao obveznici (DNFBP sektor) vrlo je niska.
9. Izvještavanje o sumnjama na pranje novca/finansiranje terorizma nije skroz u skladu sa standardima. Finansijske institucije previše se oslanjaju na indikatore koje je uspostavila Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma i ne podnose izvještaje o sumnjivim transakcijama, ako sumnja nije direktno povezana sa transakcijom. Izvještavanje nefinansijskih institucija i profesija koje su zakonom definisane kao obveznici (DNFBP) nije djelotvorno.
10. U velikoj mjeri, većina finansijskih nadzornih organa ima adekvatna ovlaštenja da prati i obezbjeđuje usklađenost finansijskih institucija sa preventivnim mjerama. Međutim, supervizija u dijelu sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma kod finansijskih institucija nije prepoznata kao sveobuhvatna. Veliki broj nejasnoća se negativno odražava na režim sankcionisanja koji je na raspolaganju nadzornim organima finansijskih institucija.
11. Nadzorni okviri kod ne-finansijskih institucija i profesija koje su zakonom definisane kao obveznici (DNFBP sektor) treba da bude značajno unaprijeđen. Supervizori (u ovim služajevima komore ili udruženja) za profesije advokata, notara, računovođa i revizora nemaju ovlaštenja da sprovedu nadzor u dijelu sprječavanja pranja novca/finansiranja terorizma. USPNT, koja je definisana kao nadzorni organ za više kategorija ne-finansijskih institucija i profesija koje su zakonom definisane kao obveznici (DNFBP), nema dovoljno zaposlenih službenika.
12. Postoje zakonske odredbe koje predviđaju saradnju između nadležnih državnih organa u sistemu sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Međutim, u praksi, operativna koordinacija i dalje je problem i utiče na blagovremeni protok informacija među nadležnim organima.
13. Međunarodna pravna pomoć pruža se na siguran, konstruktivan i efikasan način. Međunarodna saradnja i razmjena informacija USPNT i organa za sprovođenje zakona sa odgovarajućim ustanovama iz inostranstva sprovodi se efikasno. Neka sporna pitanja identifikovana su u pogledu razmjene informacija od strane nadzornih organa.

Dalje, u tekstu, izdvojene su FATF preporuke u kojima su utvrđeni ključni nedostaci, koji se trebaju korigovati do narednog izvještavanja u Strazburu, zakazanog za april 2016. godine. Ovi su nedostaci izdvojeni kao uslov, kako sistem SPN/FT u Crnoj Gori ne bi dobio još negativniji status od postojećeg. Osim izdvojenih, potrebno je postupati i po svim ostalim utvrđenim nepravilnostima. Kao ključne, izdvojene su sledeće preporuke:

- ❖ Preporuka 1 – kriminalizacija pranja novca;
- ❖ Specijalna preporuka II- kriminalizacija finansiranja terorizma;
- ❖ Preporuka 5 – CDD mjere- utvrđivanje identiteta i praćenje poslovanja klijenta;
- ❖ Preporuka 13 – Izvještavanje finansijskog sektora o sumnjivim transakcijama u vezi sa sumnjom u pranje novca;
- ❖ Specijalna preporuka 4 – Izvještavanje finansijskog sektora o sumnjivim transakcijama u vezi sa finansiranjem terorizma.

Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma je inicirala formiranje Radne grupe za analizu Izveštaja MONEYVAL o četvrtom krugu evaluacije sistema SPN/FT u Crnoj Gori. Radna grupa se sastoji od predstavnika: Ministarstva pravde, Ministarstva finansija, Ministarstva unutrašnjih poslova- Uprave policije, VDT, Centralne banke, Uprave carina, ANO, KHOV, Uprave za igre na sreću, Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost, Poreske uprave, Uprave za inspekcijske poslove, Advokatske komore, Notarske komore, MVPEI i Uprave za imovinu.

Radna grupa je preduzeti potrebne aktivnosti i mjere u cilju pune implementacije preporuka koje proizilaze iz Izveštaja o četvrtom krugu uzajamne evaluacije (procjene) sistema za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma Crne Gore.